

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський національний університет
садівництва

**ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ І НАУКОВО-
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ**

2024

**Міністерство освіти і науки України
Рада молодих учених Уманського НУС**

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ МОЛОДИХ
УЧЕНИХ І НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ
ПРАЦІВНИКІВ**

**Сільськогосподарські, економічні, біологічні,
технічні та загальноосвітні науки**

Умань – 2024

УДК 001.8:63
М 58

*Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Вченою Радою Уманського національного університету садівництва
(протокол № 7 від 30 травня 2024 року)*

Редакційна колегія:

НЕПОЧАТЕНКО Олена – доктор екон. наук, професор, (відповідальний редактор); **КАРПЕНКО Віктор** – доктор с.-г. наук, професор, (заступник відповідального редактора); **БАЛАБАК Анатолій** – доктор с.-г. наук, професор; **ГОСПОДАРЕНКО Григорій** – доктор с.-г. наук, професор; **ЄЩЕНКО Володимир** – доктор с.-г. наук, професор; **ЗАМОРСЬКА Ірина** – доктор техн. наук, професор; **ЗАМОРСЬКИЙ Володимир** – доктор с.-г. наук, професор; **КУЧЕРЕНКО Тамара** – доктор екон. наук, професор; **ЛЮБИЧ Віталій** – доктор с.-г. наук, професор; **МУДРАК Руслан** – доктор екон. наук, професор; **НЕСТЕРЧУК Юлія** – доктор екон. наук, професор; **НОВАК Інна** – доктор екон. наук, професор; **ОСОКІНА Ніна** – доктор с.-г. наук, професор; **ПОЛТОРЕЦЬКИЙ Сергій** – доктор с.-г. наук, професор; **ПОЛІЩУК Валентин** – доктор с.-г. наук, професор; **ТОКАР Анастасія** – доктор с.-г. наук, професор; **УЛЯНИЧ Олена** – доктор с.-г. наук, професор; **УЛАНЧУК Володимир** – доктор екон. наук, професор; **ШКОЛЬНИЙ Олександр** – доктор екон. наук, професор; **ШЛАПАК Володимир** – доктор с.-г. наук, професор; **ЯЦЕНКО Анатолій** – доктор с.-г. наук, професор; **КОСТЕЦЬКА Катерина** – кандидат с.-г. наук, доцент (відповідальний секретар).

Матеріали Всеукраїнської наукової конференції молодих учених і науково-педагогічних працівників, **23 травня 2024 р.** / Редкол.: Непочатенко О. О. (відп. ред.) та ін. Умань: ВПЦ «Візаві», 2024. 218 с.

У збірнику тез наведено результати наукових досліджень вітчизняних науковців. У наукових матеріалах висвітлено питання, що стосуються актуальних проблем сучасної аграрної науки й освіти. Розраховано на студентів, аспірантів, докторантів, викладачів, наукових співробітників і фахівців, які займаються сучасними питаннями аграрного виробництва, науки й освіти.

Відповідальність за достовірність цифрового матеріалу, фактів, цитат, власних імен, географічних назв, назв підприємств, організацій, установ та іншої інформації несуть автори статей. Висловлені у цих статтях думки можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов'язань.

© Уманський національний
університет садівництва, 2024

ЗМІСТ

АГРОНОМІЯ

<i>Володимир ВОЛОШИН, Наталія КОПИТЕЦЬ</i>	ВПЛИВ МІКРОДОБРІВ, СТИМУЛЯТОРІВ ТА РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ НА ПОЛЬОВУ СХОЖІСТЬ НАСІННЯ ОЗИМИХ ЖИТА ТА ТРИТИКАЛЕ.....	10
<i>Володимир ГЛЕВАСЬКИЙ</i>	ВПЛИВ ДОЗ ДОБРІВ, ГУСТОТИ НАСАДЖЕННЯ РОСЛИН І СОРТОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ БУРЯКІВ ЦУКРОВИХ.....	12
<i>Світлана ГОРНОВСЬКА, Тарас ПАНЧЕКО, Лариса ФІЛІПОВА</i>	ДИНАМІКА ЧИСЕЛЬНОСТІ ОСНОВНИХ ШКІДНИКІВ РІПАКУ ОЗИМОГО В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ.....	14
<i>Микола ГРАБОВСЬКИЙ, Леонід КОЗАК, Олександр ГОРОДЕЦЬКИЙ, Леся КАЧАН</i>	ВПЛИВ СИСТЕМИ УДОБРЕННЯ НА ЕЛЕМЕНТИ СТРУКТУРИ ВРОЖАЮ КУКУРУДЗИ.....	18
<i>Олександр ЖУЙКОВ, Терентій ЖУЙКОВ</i>	ГІРЧИЦЯ САРЕПТСЬКА ЗА «ОРГАНІЧНИМ СЦЕНАРІЄМ».....	22
<i>Тетяна КУПРІЯНОВА, Наталія МАКАРЧУК</i>	ВПЛИВ РІЗНИХ РЕГУЛЯТОРІВ РОСТУ НА УКОРІНЕННЯ ЖИВЦІВ КАРТОПЛІ ВІД РОСЛИН <i>IN VITRO</i>	25
<i>Inna LIUBCHENKO, Andrii LYUBCHENKO, Denys KRASNOLOBOV, Ihor MAKAREVYCH</i>	INDUCTION AND CULTIVATION OF CALLUS TISSUE OF CAMELINA SATIVA.....	29

3. Цвей Я. П., Шиманська Н.К. Продуктивність цукрових буряків і винесення елементів живлення залежно від системи удобрення. *Вісник Львівського державного аграрного університету*. 2005. 5. 205–208.
4. Цвей Я. П., Карачка В. П., Петрова.О. Т., Галашевський В. Л., Одрехівський А. Ф., Дубовий Ю. П., Климчик С. М. Формування поживного режиму чорнозему від добрив у посівах цукрових буряків. *Вісник аграрної науки*. 2008. №6. С. 23–26.
5. Глеваський І. В., Кравченко А.А. Основи буряківництва. Київ: Урожай, 1991, 216 с.
6. Глеваський І. В. Буряківництво. К.: Вища школа, 1991. С.110–112.

ДИНАМІКА ЧИСЕЛЬНОСТІ ОСНОВНИХ ШКІДНИКІВ РІПАКУ ОЗИМОГО В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Світлана ГОРНОВСЬКА, кандидат сільськогосподарських наук

Тарас ПАНЧЕКО, кандидат сільськогосподарських наук

Лариса ФІЛПОВА, кандидат сільськогосподарських наук

Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква

Ріпак – важлива олійна культура, що з’явилася близько 1500-1800 років тому внаслідок спонтанного схрещування суріпиці та капусти. На думку вчених, ріпак походить з Європи. Його батьківщина – Англія та Голландія, звідки він в XVI столітті був завезений в Німеччину, потім в Польщу та на Західну Україну.

В Україні близько 95 % від загальної посівної площі ріпаку це ріпак озимий. Кліматичні умови України є сприятливими для вирощування саме ріпаку озимого.

Ріпак серед основних олійних культур посідає третє місце у світі, поступаючись лише сої та бавовнику. Він є джерелом рослинної олії, яку використовують у багатьох галузях промисловості. Насамперед це для отримання біодизелю. Про важливість вирощування ріпаку, свідчить те, що 28 країн вважають ріпак основною олійною культурою [1, 3].

Отримання високих і стійких врожаїв всіх сільськогосподарських культур неможливе без захисту рослин від шкідливих організмів. Втрати врожаю від шкідників величезні, особливо при їх постійному масовому розмноженні.

Основними причинами низької врожайності ріпаку є недотримання агротехніки та несвоєчасне проведення захисту рослин від шкідливих організмів. Недобір урожаю, що спричиняється шкідливими організмами, становить понад 30-50 %, тому розробка ефективної, науково обґрунтованої системи захисту посівів ріпаку за сучасної технології вирощування має першочергове значення [2, 6].

За даними В. П. Федоренка [5], останніми роками в Україні досить стрімко зростає чисельність шкідників у ріпакових агроценозах.

Метою досліджень було вивчити видовий склад та таксономічну структуру фітофагів ріпаку озимого у Центральному Лісостепу. Дослідження проводили у 2020–2023 рр. на полях НВЦ Білоцерківського національного аграрного університету (БНАУ) та господарств Білоцерківського району, Київської області.

Видовий склад та чисельність шкідників ріпаку озимого визначали протягом усього періоду вегетації методом косіння ентомологічним сачком, за допомогою ґрунтових пасток та ящика Петлюка і ручним збором. Обліки шкідників проводили за загальноприйнятою методикою [4].

За роки досліджень було встановлено, що найбільш небезпечними видами шкідників є хрестоцвіті блішки (*Phyllotreta* spp.), ріпаковий квіткогриз (*Meligethes aeneus* F.), ріпаковий трач (*Athalia rosae* L.). Хрестоцвіті блішки у фазу сходів восени заселяли 100 % площ ріпаку озимого у 2020 р., а в 2021–

2023 роках – 78-95 %. У 2020 р. за чисельності 5 екз./м² шкідник пошкодив 35 % рослин. Найбільша кількість пошкоджених рослин хрестоцвітими блішками була у 2021 р. (42 %) за чисельності шкідника – 3,2 екз./м². У 2023 р. пошкодженість рослин зменшилася до 15 % рослин, а чисельність блішки становила 3,8 екз./м². Отже, ріпак озимий мав високу заселеність блішками хрестоцвітими.

Під час досліджень встановлено, що найбільша пошкодженість рослин ріпаку озимого спостерігалася ріпаківим, квіткогризом, який заселяв 100 % площ, за виключенням 2020 р. – 94 %. У 2021 р. квіткогриз пошкодив 65 % рослин за чисельності шкідника 3 екз./рослину. У 2022 р. чисельність шкідника зросла до 8 екз./рослину, а пошкодженість рослин – 72 %. У 2023 р. чисельність квіткогриза становила 2 екз./рослину, а пошкодженість рослин – 30 %.

Найменше заселяв посіви ріпаку озимого ріпаківий трач. У фазу розетки ріпаку у 2020 р. Заселеність становила 16 % площ, за чисельності шкідника 2,0 екз./рослину. У 2021 – 2022 рр. спостерігалось збільшення заселених площ до 72–74 %. У 2023 р. пильщик ріпаківий пошкодив 5 % рослин, за чисельності 1,5 екз./рослину.

Під час вирощування ріпаку озимого необхідно дотримуватися технології вирощування культури та захисних заходів.

Заходи захисту посівів ріпаку озимого від шкідників включають: профілактичні та винищувальні методи. Кращими попередниками культури є озимі і ярі зернові колосові культури. Рекомендується повернення ріпаку озимого в сівозміні на попереднє поле не раніше як через 4 роки. Обов'язкове дотримання просторової ізоляції від минулорічних посівів купустяних культур не менше 1000 метрів. Обробка насіння ріпаку озимого для захисту від ґрунтових та наземних шкідників сходів інсектицидними протруйниками. В період вегетації ріпаку озимого за наявності шкідників необхідно проводити захисні методи використовуючи інсектициди згідно «Переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні» [7].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Красиловець Ю.Г., Кузьменко Н.В., Литвинов А.Є., С. Станкевич С.В. Два аспекти використання ріпаку. *Агробізнес сьогодні*, 2011. № 10 (218). С 24–28.
2. Журавський В. С., Секун М. П. Хімічний метод обмеження чисельності основних шкідників ярого ріпаку. *Наук.-техн. бюл. Інту олійних культур УААН*. 2007. Вип. 12. С. 188–192.
3. Лапа О. М. Шкідники капустяних культур. *Захист рослин*. 2005. № 6. С. 31.
4. Станкевич С. В., Горновська С. В. Методи виявлення, збору та зберігання комах: навч. посіб. Житомир: Видавництво «Рута». 2023. С. 5–15.
5. Федоренко В. П., Луговський К. П. Контроль хрестоцвітих блішок у посівах озимого та ярого ріпаку. *Карантин і захист рослин*. 2011. № 10. С. 7–9.
6. Чайка В. М., Поліщук А. А. На посівах озимого ріпаку. Ефективність різних методів обліку чисельності для моніторингу ентомофауні. *Карантин і захист рослин*. 2010. №3. С. 5–7. <https://data.gov.ua/dataset/389ddb5a-ac73-44bb-9252-f899e4a97588>